

MALMÖ HÖGSKOLA
LÄRANDE OCH SAMHÄLLE

Barn – unga – samhälle

Examensarbete i fördjupningsämnet Barndom och lärande

15 högskolepoäng, grundnivå

Förskolebibliotekets betydelse för barns utveckling och lärande

*The importance of pre-school library for learning and development
of children*

Gentiana Hajzeri
Marta Liziniewicz

Förskollärarexamen, 210 högskolepoäng

Examinator: Paula
Wahlgren

Ange datum för slutseminarium: 2016-06-09

Handledare: Hilma Holm

Förord

Vi öppnade dörren och steg in vi tittade omkring, vi hörde många olika röster runt om oss vi fick syn på en lång korridor vi blev nyfikna. Vi började sakta gå längs med korridoren, nere på golvet fanns det bokstäver. Vi blev intresserade på var dessa bokstäver skulle leda oss och helt plötslig fick vi syn på något. Det var inte en dörr det var en gardin som hängde vid ingången. Vi tittade om vi såg något men nej ingen var där. Vi drog gardinen åt sidan försiktigt och då fick vi syn på många saker. Vi sträckte oss fram och tog tag i en sak. Vi tittade på den och till slut bestämde vi oss för att öppna och se vad som fanns i den. Vi öppnade den och fick syn på en bild. Det var Mamma Mu och hon sa det är så mysigt med böcker om man kan läsa, så kan man få veta nästan allting.

Vårt samarbete har fungerat väldigt bra under hela arbetsprocessen. Vi har hjälpt och stöttat varandra hela tiden. Vi har ständigt befunnit oss i skolan och arbetat med innehållet och utformningen av vår studie. Vi har skrivit hela arbetet tillsammans och även utfört våra intervjuer tillsammans. Det ända som vi har delat upp är transkriberingen.

Vi vill tacka de fem förskolepersonal som ställde upp på våra intervjuer och gjorde det möjligt för oss att genomföra denna studie. Vi vill även tacka drivaren av ett läsprogram som förklarade för oss hur processen med att skapa förskolebibliotek påbörjades. Vi vill även passa på och tacka vår handledare som gav oss vägledning under arbetets gång.

Gentiana och Marta

Abstract

Studiens syfte är att studera förskolepersonalens uppfattningar kring förskolebibliotekets betydelse för barnens utveckling och lärande. Syftet med denna studie är även att ta reda på hur stor plats litteraturläsning får i verksamheten samt föräldrarnas engagemang i förhållande till förskolebiblioteket.

Studien baseras på en kvalitativ undersökning där vi har använt oss av intervjuer med förskolepersonal samt observerat förskolebibliotekets miljö. Vi har även varit i kontakt och intervjuat drivaren av läsprojektet angående förskolebibliotek.

Vi har valt att utgå från det sociokulturella perspektivet eftersom lärandet sker i samspel med omgivningen. Detta perspektiv förklarar vi genom att knyta an till begreppet literacy eftersom under literacyaktiviteter som förekommer på förskolan får barnen möjligheter att samspela med varandra och med vuxna.

Studien visar att förskolebiblioteket har en stor påverkan på barnens läslust och förskolepersonalen beskriver att barnen visar stort intresse för de läsaktiviteter som sker där. Det finns skillnader som förekommer bland de yngre och äldre barnen. Men det är inte endast förskolebiblioteket som är viktig för barnens utveckling och lärande. Det kräver engagemang av både förskolepersonal och föräldrar för att stimulera barnens läslust och förskolebiblioteket är en plats som skapar goda förutsättningar för vidare utveckling.

Nyckelord: förskolebiblioteket, literacy, läsning, samspel, miljö

Innehåll

1. Inledning	7
1.1 Problemställning	8
1.2 Syfte	8
1.3 Frågeställningar	9
2. Tidigare forskning	9
2.1 Läsningens betydelse	10
2.2 Miljöns betydelse för barns läsutveckling	11
3. Teoretiska perspektiv	13
3.1 Literacy	14
3.2 Sociokulturellt perspektiv	15
4. Metod	17
4.1 Metodval	17
4.2 Urval	18
4.3 Genomförande	18
4.4 Etiska överväganden	19
5. Resultat och analys	20
5.1 Drivaren av läsprojektets förhållningssätt kring förskolebibliotekets betydelse för förskolebarnen	20
5.1.1 Förskolebibliotekets miljö	20
5.1.2 Läsningens betydelse	21
5.1.3 Föräldrarnas medverkan i förskolebiblioteket	22
5.2 Observation av förskolebiblioteket	22
5.3 Förskolepersonalens förhållningssätt kring förskolebibliotekets betydelse för förskolebarnen	24
5.3.1 Förskolebibliotekets miljö	24
5.3.2 Läsningens betydelse	28
5.3.3 Föräldrarnas medverkan i förskolebiblioteket	31
6. Slutsats och diskussion	33
6.1. Resultatdiskussion	33
6.2 Metoddiskussion	36
Referenser	38
Bilaga 1	39
Bilaga 2	41
Bilaga 3	42

1. Inledning

Under vår verksamhetsförlagda utbildning upplevde vi att barnen inte visade intresse för literacyaktiviteter. Literacy innebär skriftspråkliga aktiviteter som förekommer i verksamheten bland annat läsning. Det skedde sällan att barnen tog kontakt med pedagoger och ville läsa. Även om pedagogerna tog initiativ ville barnen inte sitta still och lyssna. Pedagogerna använde lästunden för att hålla barnen lugna inför lunch eller under vilostund. Svensson (2009) betonar att det inte är ovanligt att läsa i syfte att lugna ner barngruppen eller i väntan på en annan aktivitet och inte för att ge barnen en litterär upplevelse. Damber, Nilsson & Ohlsson (2013) betonar också att läsningen är ofta rutinmässig och sker i samband med måltider eller vilan.

Innan vår verksamhetsförlagda utbildning hade vi läst om ett läsprojekt vilket syftar till att skapa ett förskolebibliotek i förskolan som främjar barnens språkliga utveckling genom läsning. Vi har börjat fundera kring hur man arbetar med läsningen på en förskola som har ett eget förskolebibliotek. Vi har funderat kring hur de arbetar aktivt med böcker, på vilket sätt läsandet sker, hur det uppmuntrar barnen att lyssna när någon läser. Barnen kommer till förskolan med egna erfarenheter av skriftspråk, barnens literacyförmåga utvecklas långt innan skolstart. Barnen kommer inte att lägga ner tid och engagemang på att läsa och skriva om inte förskolan bygger sin pedagogik utifrån barnens egna erfarenheter (Skolverket, 2016).

I läroplanen för förskolan framkommer det att ”Förskolan ska lägga stor vikt vid att stimulera varje barns språkutveckling och uppmuntra och ta tillvara barnens nyfikenhet och intresse för den skriftspråkliga världen”(Skolverket, 2010 s.7). Förskolebarnen får möjligheter att skapa den skriftspråkliga världen i möte med förskolebiblioteket där de samspelar med andra barn eller vuxna. I läroplanen för förskolan står det även att ”Förskolan ska medverka till att barn med annat modersmål än svenska får möjlighet att både utveckla det svenska språket och sitt modersmål” (Skolverket, 2010 s.7). Förskolebiblioteket är en plats där det finns böcker på flera olika språk för att stödja barnens svenska språk samt barnens modersmål.

Utgångspunkten för detta arbete är inte enbart läsaktiviteter som påverkar barnens språkutveckling utan det är även förskolebibliotekets miljö som påverkar deras läslust. Läroplanen för förskolan tar upp att ”Miljön ska vara öppen, innehållsrik och inbjudande. Verksamheten ska främja leken, kreativiteten och det lustfyllda lärandet

samt ta tillvara och stärka barnets intresse för att lära och erövra nya erfarenheter, kunskaper och färdigheter” (Skolverket, 2010 s.9). Läsmiljön bör ge barnen utrymme att kunna sitta i en lugn atmosfär för att kunna koncentrera sig och samspela med varandra. I vår studie kommer vi att belysa förskolebibliotekets påverkan på barnen eftersom en inbjudande miljö ger barnen förutsättningar för givande literacyupplevelser. Vi anser att det är viktigt att fundera kring var och hur man lämpligast genomför en läsningstund för att främja barnens utveckling och lärande. Vi kommer vidare att analysera samarbetet mellan hem och förskola i vår studie. Det står tydligt i läroplanen för förskolan att:

Förskolan ska komplettera hemmet genom att skapa bästa möjliga förutsättningar för att varje barn ska kunna utvecklas rikt och mångsidigt. Förskolans arbete med barnen ska därför ske i ett nära och förtroendefullt samarbete med hemmen (Skolverket, 2010 s. 13).

Det är viktigt att föräldrarna blir medvetna om läsningens betydelse för barnens utveckling därför vill vi undersöka hur förskolebiblioteket kan öka föräldrarnas medvetenhet om läsningens betydelse. Läsprojektet syftar till att öka barn, föräldrar och förskolepersonalens medvetenhet kring läsning.

Genom vår undersökning vill vi få kunskap om hur förskolepersonalen kan bemöta barnens intresse kring böcker samt hur de arbetar med litteraturläsning. Förskolepersonalens förhållningssätt kan påverka hur förskolebibliotekets miljö utformas och hur denna plats används på förskolan.

1.1 Problemställning

Den senaste forskningen som vi har presenterat visar att det är viktigt att börja läsa tidigt för barnen och att läsningen sjunker för barnen både hemma och på förskolan. Detta ser vi som ett problem eftersom läsningen har en stor betydelse för barnens språkutveckling och lärande. Vi har därför bestämt oss för att undersöka hur stor betydelse förskolebiblioteket kan ha för att främja barnens utveckling och lärande.

1.2 Syfte

Syftet med denna studie är att undersöka förskolepersonalens uppfattningar kring förskolebibliotekets betydelse för förskolebarnen. Vi vill utforska en specifik miljö som

är förskolebiblioteket och vilken påverkan denna plats har på barnen ur förskolepersonalens perspektiv. Syftet är även att ta reda på läsningens betydelse för förskolebarnen och på vilket sätt förskolepersonalen använder sig av förskolebiblioteket för att främja barnens läslust. Vi vill även undersöka hur förskolepersonalen involverar föräldrarna till förskolebiblioteket.

1.3 Frågeställningar

Denna studie utgår från följande frågeställningar:

- Vilken betydelse har förskolebiblioteket för barnens utveckling och lärande?
- Hur arbetar förskolepersonalen med litteraturläsning på förskolan?
- Hur involverar förskolepersonalen föräldrarna i förskolebiblioteket?

2. Tidigare forskning

I detta kapitel redovisas tidigare forskning om läsning i förskolan och läsmiljöns betydelse som har relevans i studien.

2.1 Läsningens betydelse

Skolverket (2013) rapporterar att PISA undersökningar visar att svenska elevers läsförståelse försämrats under de senaste decenniet, vilket bidrar till sämre kunskapsutveckling i skolan. En god läsförmåga öppnar olika möjligheter här i livet, bland annat till en framgångsrik skolgång. Flera studier visar att läsning i förskolan sjunker. Projektet Småbarnens Kultur - och Mediebarometer (Barnbarometern, 2003) har genomfört undersökning om läsandet och lyssnandet bland barnen. Resultaten visar att läsandet har halverats sedan den första mätningen som ägde rum år 1984. Den tiden som barnen ägnas åt idag ligger på en relativt låg nivå. Forskning visar även att lyssnandet har minskat sedan mitten av 1990-talet.

En annan forskning visar att högläsning inte får lika stor plats som den tidigare fått. Ann-Katrin Svenssons (2009) studie baserades på studenternas erfarenheter från deras verksamhetsförlagda utbildning där det framkom att det alltså är fler studenter som upplever lite läsning än som upplever mycket läsning under sin verksamhetsförlagda utbildning. Forskaren har genomfört denna studie för att få en föreställning om hur mycket barnen i förskolan och förskoleklassen får kunskap om bokläsning (Svensson, 2009). Det bekräftar att litteraturläsningen på förskolan har blivit ett undantag.

Ulla Damber, Jan Nilsson & Camilla Ohlsson (2013) betonar att idag får läsningen lämna plats åt andra aktiviteter. Forskarna framhåller att personalen på förskolan av olika skäl inte har tid eller möjlighet att tillgodose barnens önskemål att läsa. Andra orsaker till varför läsning inte förekommer lika mycket i verksamheten beror på att barngrupperna har blivit större, att förskolepersonalen har mer administrativt arbete, att personalen inte är tillräckligt utbildad, samt att det är färre personal i förskolan. Agneta Edwards (2008) hävdar att större barngrupper, färre personaltimmar, ökad krav på dokumentation och uppföljning orsakar att tiden för verksamheten minskas och man inte hinner tillägna mycket tid åt läsning.

Mem Fox (2003) betonar vikten av att man börjar läsa tidigt för barnen och att göra detta till en vana. Barnen får goda förutsättningar för att bli goda lyssnare. Forskaren menar att läsningen ger barnen möjligheter att utveckla sin förmåga att koncentrera sig, lär sig nya ord, uttryck och formuleringar. Fox (2003) betonar att ju tidigare man börjar läsa för barn desto bättre är det. Genom att börja läsa tidigt utvecklar barnen sin språkförmåga. Grunden för läsinlärning läggs så fort barnet får höra människor prata. De barn som inte får medverka i språkliga aktiviteter kan få det mycket svårare när de börjar skolan.

Kerstin Dominkovic, Yvonne Eriksson & Kerstin Fellenius (2006) hävdar att läsningen har positiva effekter som påverkar barnens utveckling och ger de goda förutsättningar för att klara sig längre fram i livet i ett skriftspråksinriktat samhälle. Om man börjar läsa tidigt för barnen får barnen erfarenheter av lässituationer som leder till barnens senare literacyutveckling. Genom läsning får barnen också grundläggande kunskaper om hur böcker fungerar, att texten i boken har en speciell mening, och att text och tal har en speciell relation.

Damber, Nilsson & Ohlsson (2013) betonar att literacyaktiviteterna på förskolan ger barnen goda förutsättningar till skriftspråket som barnen kommer att vidareutveckla livet ut. Forskarna betonar för att vidareutveckla barnens förståelse om literacy kräver det av de vuxna att engagera barnen i samtal om texters innehåll. Monica Axelsson & Karin Jönsson (2009) framhåller att i samband med läsning finns det möjligheter att bearbeta bokens innehåll tillsammans med andra barn eller vuxna. Den här bearbetningen kallar Axelsson & Jönsson för sociala läsningen eftersom under och efter läsningen kan barnen i samspel med varandra skapa mening ur det lästa. Axelsson & Jönsson (2009) tar upp betydelsen av att barnen får vara en del av en läsargemenskap. Denna läsargemenskap innebär enligt forskaren att ge barnen möjlighet att samtala om det som barnen läser, att ge barnen hjälp att uttrycka sina tankar och få svar på frågor de har. I de gemensamma aktiviteterna får barnen ta tillvara olika idéer och tankar för att utveckla deras tankeprocess, det finns alltid en mottagare till det barnen förmedlar.

2.2 Miljöns betydelse för barns läsutveckling

En inbjudande miljö ger barnen förutsättningar för givande läsningstunder. Därför är det viktigt att fundera kring var och hur man lämpligast genomför en läsningstund.

Forskning visar att det finns två grundläggande termer som påverkar läsmiljön i

förskolan. Enligt Aidan Chambers (2014) finns det inre och yttre förutsättningar för läsmiljön. De inre förutsättningarna handlar om de känslomässiga och intellektuella förhållningssättet t.ex. de förväntningar vi har, tidigare erfarenheter, kunskaper och koncentrationsförmåga. Dessa faktorer påverkar vårt beteende. De yttre förutsättningarna handlar om den fysiska omgivningen som lämpar sig för den aktivitet som man ägnar sig åt. Chamber (2014) förklarar att speciella läsplatser avspeglar läsandets värde. Om man anser att litteraturläsning är en viktig aktivitet då reserverar man en speciell plats åt denna aktivitet. Genom att använda läsplatsen på ett bestämt sätt och följa enkla regler talar läsplatserna om för barnet att det här rummet är en betydelsefull plats som betraktar läsningen som oerhört viktig aktivitet.

Damber, Nilsson & Ohlsson (2013) nämner också platsens betydelse för en givande läsutveckling. Rutiner kring läsningen är givande för barnen då man läser för barnen i ett lugnt rum och gärna på samma plats. Barnen blir vana vid hur det går till vid läsningstunderna på förskolan genom rutiner. Var man genomför lässtunden kan också påverka uppmärksamheten bland barnen. Om barnen sitter trångt blir det en massa knuffande och petande. Ann Granberg (2009) tar upp att läsning bör vara en regelbunden aktivitet i den dagliga verksamheten. Kontinuitet och trygghet skapas genom att samla barnen vid samma tid på samma plats varje dag. Forskaren beskriver att miljön måste ge barnen möjligheter att lyssna och koncentrera sig. Det är därför viktigt att välja ut en plats där barnen inte störs av andra syn och hörselintryck. Det är bäst om barnen sitter i halvcirkel vända mot läsaren under läsning. Barnen bör sitta bekvämt och ha plats att röra sig lite för att lässtunden ska bli givande.

När man arbetar med barn och litteratur på förskolan skapas ett sammanhang där alla aktiviteter sker på en bestämd tidpunkt. Malin Blomberg (1988) framhåller att den regelbundna läsaktiviteterna gör att barnen vet vad som kommer att hända därför känner barnen trygghet. Forskaren betonar att det är viktigt för barnen att kunna sitta i lugn och ro i ett rum där barnen inte blir störda av den övriga verksamheten. Barnen får möjligheter att känna att läsning är något utöver det vanliga – något speciellt och viktigt.

Lesley Mandel Morrow & Linda B Gambrell (2005) betonar vikten av miljöns betydelse för locka barnen till läsning. En välorganiserad plats ökar barnens intresse för att medverka i literacyaktiviteter i förskolan. Om platsen inte är inbjudande, vill barnen inte befinna sig i rummet utan väljer något annat istället. Förskolebiblioteket bör vara en lockande och synlig plats för alla som vill komma in i rummet och läsa. Morrow &

Gambrell (2005) menar att förskolebiblioteket bör vara en plats till minst fem eller sex barn för att de ska känna sig bekväma i rummet. De flesta aktiviteterna sker på golvet därför bör där finnas en matta, kuddar och gosedjur som gör golvet mer lockande. Forskarna betonar att barnen tycker om att hålla något gosedjur i handen när någon läser.

Ett välorganiserat förskolebibliotek kan bli ett hjälpmedel för förskolepersonalen för att kunna skapa gemenskap tillsammans med ett fåtal barn samt göra lässtunden mer effektiv och lärorik. Läsmiljö är enligt Caroline Liberg (2006) en miljö där man dras in i ett meningsskapande om spännande, betydelsefulla, roliga, intresseväckande eller allvarliga ämne. Det är en plats som utmanar barnen och lockar till nyfikenhet. Forskaren menar att rika och utmanande miljöer lockar barnen och förundrar att delta i olika läsaktiviteter. Liberg (2006) tar upp att pedagogen har ett viktigt uppdrag att skapa språkstimulerande miljöer och aktiviteter. Det som är betydelsefullt är att skapa möjligheter för barnen där läsande och skrivande finns tillsammans med olika material som kan användas som hjälpmedel.

Den forskningen som vi har presenterat inom vårt problemområde diskuterar att läsningen sjunker både i hemmet och på förskolan. Litteraturläsning får inte lika mycket plats i verksamheten som andra aktiviteter, tvärtom är läsningen en rutinmässig aktivitet som oftast förekommer under vilan eller i samband med lunch. I vår studie har vi valt att presentera forskning om läsningens betydelse samt miljöns betydelse för barns läsutveckling. Forskarna presenterar fördelarna med läsningen. De beskriver vilken påverkan läsningen har för barnens utveckling och lärande. Forskarna nämner också att en inbjudande miljö lockar barnen till läsning. Denna forskning har vi valt för att kunna analysera förskolepersonalens och drivarens föreställningar om litteraturläsning samt förskolebibliotekets betydelse för en givande läsutveckling.

3. Teoretiska perspektiv

I detta kapitel kommer det att presenteras begrepp literacy för att få en förståelse för innebörden. Vidare redovisas ett sociokulturellt perspektiv på läsning vilket kommer tillämpas i resultat och analys.

3.1 Literacy

Begreppet literacy är ett engelskt begrepp som många olika forskare har försökt översätta till ett svenskt begrepp med samma innebörd. Literacy är ett begrepp som innebär mer än det vi kallar för läs och skrivförmåga. Roger Säljö (2005) förklarar literacy som skriftspråkliga aktiviteter.

Skriftspråkliga aktiviteter - det som på engelska kallas för literacy - är synnerligen komplexa och varierade. Det handlar inte bara om den tekniska färdigheten att avkoda ord, utan långt mer om att kunna dra slutsatser, att göra associationer, att koppla det man läser till vad man vet om världen i övrigt och vad man läst i andra sammanhang, att förstå men ändå kunna förhålla sig kritisk och så vidare' (Säljö, 2005 s.208).

Literacy handlar inte bara om att läsa och skriva utan man måste våga utmana sig själv i olika situationer. Framförallt i situationer där man får möjligheter att bearbeta det man läser till sina egna erfarenheter. Elisabeth Jennfors & Karin Jönsson (2010) framhåller att barnen utvecklar sin kunskap om läsande och skrivande tillsammans med andra människor både vuxna och barn. Enligt David Barton (2007) ses literacy som en social aktivitet eftersom det är något som människor gör på egen hand eller tillsammans med andra. Detta sker på en speciell plats, vid speciella tidpunkter och för speciella mål. Förskolans uppgift är att erbjuda barnen olika möjligheter för att utforska skriftspråket genom att ta tillvara barnens nyfikenhet och barnens egna erfarenheter. Carina Fast (2011) förklarar att barn kommer till förskolan med olika erfarenheter och intressen av läsande och skrivande hemifrån. Redan hemma får barn sitt första möte med literacy genom observation och kommunikation. Fast (2001) tar upp att när barnen berättar eller läser använder de kunskaper som de inte är medvetna om att de har. Denna kunskap är en del av deras sociokulturella erfarenheter och baserar sig ofta på berättelser de hört och varit delaktiga i.

3.2 Sociokulturellt perspektiv

Denna studie utgår från det sociokulturella perspektivet vilket betonar att lärandet sker i sociala relationer. Ett sociokulturellt perspektiv innebär att man ser lärandet som en process som sker inom individen i samspel med sin omgivning. Enligt Dominkovic, Eriksson & Fellenius (2006) behöver barnen nära kontakt med vuxna för att utvecklas och den kontakten kan barnen få genom läsning. De förklarar detta genom Vygotskijs sociokulturella teori där de menar att människor utvecklas genom samspel med omgivningen. Forskarna framhåller att språket har en viktig roll i Vygotskijs teori för att utveckla tankeprocessen. Språket både i tal och skrift är i centrum under läsningstunder.

Enligt Lev Semenovič Vygotskij (1978) finns det en utvecklingspotential hos varje människa som förekommer i samspel med omgivningen. Vygotskijs (1978) bidrag var att utveckla en teori där människors tänkande eller kunskaper endast kunde förstås eller undersökas genom att analysera språk och handlingar i relation till de sociala och kulturella resurser människorna använder. Begreppet den proximala utveckling zonen är central inom det sociokulturella perspektivet. Vygotskij definierar utvecklingszonen på följande sätt:

The zone of proximal development, is the distance between the actual development level as determined by independent problem solving and the level of potential development as determined through problem solving under adult guidance or in collaboration with more capable peers (Vygotskij, 1978, s 86).

Leif Strandberg (2006) hävdar att i Vygotskijs resonemang handlar utvecklingszonen om det enskilda barnet som överskrider sin aktuella förmåga genom att lösa problem i samarbete med andra barn eller med hjälp av vuxnas vägledning. Det betyder att samspel mellan människor inte bara är en metod som kan främja lärande och utveckling. Vygotskij menar att samspel är lärande och utveckling. Om man vill lära barnen att uppföra sig väl måste man först utveckla ett samspel som uppför sig väl (Strandberg, 2006). Språket spelar viktig roll när man samspelar med varandra. Sociala interaktioner förser barnet med språk. Genom språkliga samspel får barnet möjligheter att utveckla sitt tänkande. När man samspelar med varandra skapar man förståelse för inre samtal, det som Vygotskij kallar för tänkande. Tänkande uppmuntrar barns interaktioner, ju fler interaktioner vi har desto fler spännande tankar kan barnen utveckla (Strandberg, 2006).

Enligt Säljö (2014) är det sociokulturella perspektivet en utgångspunkt för lärande och mänskligt tänkande/handlande är alltså att man intresserar sig för hur individer och grupper tillägnar sig och fokuserar på fysiska och kognitiva resurser. Säljö (2014) betonar att kommunikation/interaktion mellan människor är avgörande eftersom genom kommunikation skapas och utvecklas vidare sociokulturella resurser som man använder när man förstår sin omvärld och agerar i den i samspel med andra människor. Strandberg (2006) betonar att de förskolor som skapar samspel mellan barn eller barn och vuxna kommer att skapa en kraftfull verksamhet för barnets utveckling och lärande. Utifrån sociokulturellt perspektiv har barnen behov av att kommunicera och samspela med andra barn eller vuxna. Genom kommunikation får barnen möjligheter att utvecklas till läsare i ett socialt sammanhang. Det är betydelsefullt att läsa *med* barnen istället *för* barnen, men även samtal och bearbetning av innehållet har stor påverkan på barnens utveckling. Genom att ge barnen tid att läsa tillsammans med en vuxen ger vi barnen uppmärksamhet. I den sociala läsningen sker samtal med barnen kring det vi läst och detta väcker barnens nyfikenhet och läsförståelsen ökar.

Det sociokulturella perspektivet utvecklades först av Vygotskij (1978) som förklarar att människor utvecklas genom samspel med omgivningen och utvecklingspotential finns hos varje människa. Vi vill med detta perspektiv undersöka vilka möjligheter barnen får på förskolan för att utvecklas till läsare i ett socialt sammanhang. Med hjälp av begreppet literacy kommer vi att ta reda på läsningens betydelse. Fast (2008) menar att literacy är en social aktivitet. Det är något som människor gör tillsammans med andra därför återkopplar vi detta till det sociokulturella perspektivet eftersom de påverkas av varandra.

4. Metod

I detta kapitel kommer studiens undersökningsmetod att presenteras. Vi kommer att reflektera över de metodval som genomförts för insamling av empiri. Vi diskuterar även de urval som vi har gjort och de etiska övervägandena.

4.1 Metodval

Metod är vägen till målet, metod är ett verktyg, ett redskap ett färd sätt. När man skriver en metod ska man fundera över vilka avgränsningar man gör, vilka urval som ska göras. En metod ska svara emot ens syfte, man ska bestämma sig av vad för material man ska använda sig av och vilka etiska övervägande man gör. Det finns två olika metoder som man kan använda sig av, det är kvantitativ metod och kvalitativ metod. Denna studie utgår från en kvalitativ undersökning. Alvehus (2013) framhåller att en kvalitativ metod är en metod som intresserar sig för meningar eller innebörder, snarare än för statistiskt verifierbara samband. I kvalitativa undersökningar vet man varför man ställer just de frågorna i sin frågeställning och vad man vill få ut av den undersökningen (Larsen, 2009). I vår studie har vi använt oss av intervjuer med förskolepersonal samt har vi observerat förskolebibliotekets miljö. Vi har även varit i kontakt och intervjuat drivaren av läsprojektet angående förskolebibliotek. Larsen (2009) betonar att kvalitativa data kan vara intervjuer, observationer, texter, samt ljud och bildinspelningar. De mest använda är kvalitativa intervjuer och observationer.

En kvalitativ intervju kan vara mer eller mindre strukturerad. En strukturerad intervju innebär att man har gjort upp en lista med färdiga frågor att ställa då intervjupersonerna kan själv formulera sina svar (Larsen, 2009). Vi har formulerat alla frågor och sorterat dem under rubriker för att alla pedagoger ska ha samma ordningsföljd, detta underlättar jämförelsen mellan deras uppfattningar kring förskolebiblioteket. Vi har börjat med bakgrundsfrågor som ålder, kön, utbildning och tidigare arbetslivserfarenhet för att skapa en mjuk öppning av intervjun.

Vi har också använt oss av observationsmetod då vi har tittat närmare på förskolebibliotekets fysiska miljö. Johannesen & Tufte (2003) benämner att observation handlar om att vi befinner oss i en situation som är relevant för studien och noterar iakttagelser som utgår från sinnesintryck. I vår studie utgår vi från att observera

förskolebiblioteket som en plats där läsningen sker samt en plats där barn möter varandra. Vi har observerat förskolebibliotekets miljö för att få svar på vilka möjligheter förskolebiblioteket ger barnen för att främja läsandet samt vilka möjligheter de flerspråkiga barnen får och på vilket sätt uppmuntrar det hemmet att samarbeta med förskolan. Dessa frågor har vi även ställt till förskolepersonalen för att få det bästa resultatet kring förskolebibliotekets betydelse för barns utveckling och lärande.

4.2 Urval

Vi valde att kontakta en person som gav förslag på några förskolor som har förskolebibliotek. Vi skickade ut informationsbrev till tre förskolechefer där vi presenterade oss själv och studien som skulle genomföras. Ett urval som vi fick göra var att välja en av förskolorna för att utföra studien på eftersom vi blev tidsbegränsade. Förskolan som studien utfördes på är belägen i en större stad i Sverige. Förskolan innefattar nio avdelningar och vi valde att intervjua två pedagoger från 1-2 års avdelning samt tre pedagoger från 3-5 års avdelning. Den förskolan som vi utförde vår studie på är en mångkulturell förskola och därför valde vi också att diskutera flerspråkighet. På grund av att majoriteten av barnen var flerspråkiga valde vi att undersöka vilka möjligheter dessa barn har för att ta egna initiativ till läsning.

Utgångspunkten var från början att genomföra intervjuer med både pedagoger och föräldrar samt observera barnen under några lässtunder. Med hänsyn till tidsaspekter begränsades vår undersökning till intervjuer med endast pedagoger och istället för att titta på barnen valde vi att observera rummet det vill säga förskolebibliotekets miljö. Förskolan som studien genomfördes i deltar i ett läsprojekt. För att veta mer om hur det här projektet påbörjade tog vi kontakt med drivaren och hen deltog på vår intervju.

4.3 Genomförande

Inledningsvis kontaktade vi berörd förskolechef via mail där vi presenterade syftet med vår studie. Förskolechefen gav vidare information till de anställda på respektive avdelningar om intresse fanns för att delta i vår studie. När vi fick bekräftelse på att vi kan utföra vår undersökning hälsade vi på och lämnade in informationsbrev till alla berörda (Bilaga 1). Vi kontaktade även drivaren av ett läsprojekt som deltog i en intervju som handlade om hur projektet påbörjades (Bilaga 2). Denna intervju var ett underlag till kommande intervjuer med förskolepersonalen som deltog i vår

undersökning (Bilaga 3). När vi genomfört intervjuerna med både förskolepersonalen och drivaren transkriberade vi de inspelade materialet. Varje intervju tog cirka 20 – 30 minuter. Därefter började vi söka i det empiriska materialet några återkommande mönster i förskolepersonalens och drivarens tal kring förskolebibliotekets betydelse för förskolebarn. Under analysprocessen läste vi transkriberingarna flera gånger och markerade de olika teman som vi skulle utgå ifrån. Efterhand fördjupade vi oss i det valda teoretiska perspektivet samt tidigare forskning kring läsning och vi kompletterade det med vårt empiriska transkriberande material.

4.4 Etiska överväganden

De etiska aspekterna har under studiens gång funnits i vår åtanke. I studien har vi utgått från fyra etiska principer som är formulerade av Vetenskapsrådet.

Informationskravet handlar om att forskaren ska informera de berörda om studiens syfte (Vetenskapsrådet, 2002). I vårt brev till deltagarna i studien har vi presenterat studiens syfte.

Samtyckeskravet handlar om att forskaren endast utövar forskning med personer som har samtyckt till att delta i undersökningar (Vetenskapsrådet, 2002). I vår studie har vi sex personer som ställt upp på intervju. Vi har fått underskrift på samtyckesblanketten om deras vilja att delta. Vi har informerat deltagarna om att det är frivilligt att delta i undersökningen och att man kan avbryta sitt deltagande under den pågående processen.

Konfidentialitetskravet innebär att de som deltar i undersökningar ska veta att inga personliga uppgifter kommer att uppges till obehöriga. Kravet innebär att den insamlade materialet kommer att förvaras på ett betryggande sätt och att man inte ska kunna identifiera enskilda personer (Vetenskapsrådet, 2002). Alla deltagare har fått information om att vi i vår studie inte kommer att benämna förskolans och intervjupersonernas namn. Vi kommer att använda oss av fiktiva namn. Frågorna vi ställt till intervjupersonerna har inte varit känsliga. Vårt insamlade material kommer vi att förvara på ett säkert sätt för att ingen utomstående ska ha tillgång till materialet och för att inte kunna identifiera de enskilda personerna.

Nyttjandekravet innebär att uppgifter om de enskilda personerna får användas endast för forskningens syfte (Vetenskapsrådet, 2002). Vi har informerat deltagarna om att de kan ta del av vår studie om de önskar. Vi har även informerat deltagarna om att vi inte kommer lämna ut materialet till utomstående som kan använda det till ett annat syfte.

5. Resultat och analys

I detta kapitel kommer vi att presentera studiens resultat samt analys. Det kommer att presenteras i tre olika huvudområden: drivaren av läsprojektets förhållningsätt kring förskolebibliotekets betydelse för förskolebarnen, förskolebibliotekets miljö utifrån vår observation på rummet samt förskolepersonalens förhållningssätt kring förskolebibliotekets betydelse för förskolebarnen.

5.1 Drivaren av läsprojektets förhållningssätt kring förskolebibliotekets betydelse för förskolebarnen

Drivaren av läsprojektet har vi valt att kalla för Nova. Hon är utbildad förskollärare samt specialpedagog. Nova har arbetat som förskollärare i 10 år och som specialpedagog i 11 år. Nova har varit delaktig i läsprojektet redan från början då idéerna om förskolebiblioteket har kommit upp. Hon har samarbetat med förskolan under hela processen.

Nova förklarar att det var främst tre olika grunder som ledde till läsprojektet.

1. Forskning visar på att läsningen är på väg ner både i förskolan och i hemmen.
2. En rapport som visar på stora skillnader i barns levnadsvillkor.
3. En förskolechef som hade haft idéer och tankar kring litteratur/bibliotek på förskolan och utifrån det formades tankar kring hur man kan skulle organisera det.

5.1.1 Förskolebibliotekets miljö

Enligt Nova ska förskolan själv ta ansvar för att skapa sitt förskolebibliotek. De förskolor som har startat förskolebibliotek har fått hänvisningar genom nätverksträffarna, på arbetsplatsträffar och reflektionsgrupper om hur de ska arbeta med litteratur och läsning i förskolan. Nova hjälper till och formar ramarna för förskolebiblioteket, att det ska vara en plats avsedd för litteratur, det vill säga bibliotek. Hon och hennes kollegor erbjuder nätverksträffar för dem som är med i projektet där kollegialt lärande och erfarenhetsutbyte står i fokus. Nova förklarar att planeringen av rummet var genomtänkt för att det ska vara en plats för alla. Hon och hennes kollegor är inspirerade av boken ”Bilderbokens mångfald och möjligheter” av Agneta Edwards

(2008) för att få svar på frågor när, var och hur läsning ska fungera i förskolebiblioteket. Nova stödjer pedagogerna i de frågor som de har kring gallring av litteratur, exponering av litteratur, och val av litteratur. Detta bekräftar Edwards forskning där hon betonar att genom att förbättra läsmiljön på förskolan och börja arbeta medvetet med litteraturval, presentation av litteratur och bearbetning då ser man positiva effekter av läsning och läsmiljöns påverkan på barnen (Edwards, 2008). Genom att bygga upp sköna läsplatser på förskolan kan man stimulera barnens läsande eftersom en rik miljö väcker barnens nyfikenhet på läsande (Fast, 2011).

5.1.2 Läsningens betydelse

Syftet med att starta förskolebibliotek var att öka pedagogers medvetenhet kring litteraturens betydelse för barns språkutveckling, identifikation och magiska värld, samt att ge olika erfarenheter kring hur man kan använda litteratur. Nova framhåller att det är betydelsefullt att ”läsa *med* barn istället *för* barn”. Forskning visar att det som leder till hur en läsningstund kommer se ut för barnen handlar om hur den vuxna som läser fungerar som vägledare med sin närhet och även sin lyhördhet. Den vuxne som läser bör ge barnet tid för samtal kring det lästa. Om man läser tillsammans med barnen kan barnen sedan när de blir äldre fungera självständigt tillsammans med boken och vidare utveckla flera literacyförmågor (Dominkovic, Eriksson & Fellenius, 2006). När man börjar läsa tidigt och är medveten om läsningens betydelse då läser man med känsla för att ge barnet bästa förutsättningar för den framtida utvecklingen. Det handlar inte bara om att läsa, man ska ge barnen tid att samtala kring böcker och uppleva det som händer i boken tillsammans med barnet. Fox (2003) betonar att om man läser med inlevelse kommer lyssnarna ihåg det man läst.

Nova betonar att man ser positiva effekter som medvetenheten kring både val av litteratur och hur man läser med barn. Barnen får fler läsoplevelser som är inriktade på samtal och läsning, inte rastaktivitet eller ”nu ska vi lugna ner oss”. Damber, Nilsson & Ohlsson (2013) påpekar också att läsningen är ofta rutinmässig och sker i samband med måltider eller vilan. Men Nova beskriver just att man inte ska använda böcker för att lugna ner barngruppen utan att det ska vara en lärande process att barnen ska få läsoplevelser. Genom att läsa med barnen istället för barnen, använda lässtunden som en social aktivitet inte som en ”rastaktivitet” kan läsningen väcka barnens nyfikenhet och lust för litteratur.

Nova har funderat kring flerspråkighetsperspektivet redan från början men det har

vuxit sig större och starkare under läsprojektet. Att låta alla barn komma i kontakt med böcker på andra språk och andra skriftspråk har vuxit. Ge barn möjlighet att se och eventuellt höra sagor på sitt hemspråk lyfts fram. Flerspråkiga böcker har också blivit en vanlig syn. Det är även fler och fler som använder litteratur till boksamtal. Edwards (2008) framhåller vikten av att skapa bättre möjligheter för barnen att tillgodogöra sig böcker. Forskaren tar upp att om det finns barn med annat modersmål än svenska eller bristande språkförståelse av andra skäl, koncentrationssvårigheter eller att barnen inte är vana vid böcker då får förskolan skapa bättre möjligheter att bjuda in barnen till läsning. Nova betonar att likvärdighet har varit en viktig aspekt i deras läsprojekt. Nova har tänkt mycket på vilka böcker som valts till de förskolorna med förskolebibliotek. Hon och hennes kollegor har varit normkritiska när de har gjort valet av böcker eftersom de har tänkt på att litteratur utbudet ska vara till för alla barn.

5.1.3 Föräldrarnas medverkan i förskolebiblioteket

Barn kommer till förskolan med olika erfarenheter och intressen av läsandet. Därför kan barnen befinna sig på olika nivåer i sin utveckling men varje enskilt barn utvecklas på sitt sätt.

Pedagogerna ska vara lyhörda för att bemöta barnet där den befinner sig i sin utveckling. För att stödja barnens utveckling och lärande krävs det ett gott samarbete med barnens föräldrar (Fast, 2011). Nova förklarar att i början av projektet låg fokuset bara på förskolan. Föräldrarna fick inte låna böcker. Men även här kom det upp diskussioner kring om föräldrar och barn ska kunna låna hem böcker. För att främja barnens läslust behöver man föräldrarnas stöd därför får föräldrarna komma till förskolebiblioteket och låna böcker eller sitta och läsa tillsammans med sina barn på förskolan. Enligt Nova kommer barnen till förskolan med olika erfarenheter. Nova är också medveten om att läsningen sjunker både på förskolan och i hemmet. Därför har läsprojektet utvecklats genom att tillåta föräldrarna att dels låna böcker och även att befinna sig i förskolebiblioteket med sina barn. Att göra både föräldrar och förskolepersonal medvetna om läsningens betydelse genom att möjliggöra deras medverkan i förskolebiblioteket.

5.2 Observation av förskolebiblioteket

På förskolan där vi gjorde vår studie är förskolebiblioteket inrättat i ett separat rum

beläget på andra våningen. På andra våningen finns det även fyra avdelningar för de äldre barnen, på första våningen finns det fem avdelningar för de yngre barnen.

När vi har kommit upp på ovanvåningen får vi syn på alfabetet som är fast klistrat på golvet. Bokstäverna leder oss till förskolebiblioteket. Förskolebiblioteket är ett litet och mysigt rum. Där finns en soffa som man kan sitta och läsa, en matta på golvet, gosedjur och framförallt böcker längst med två väggar. På väggarna finns det bilder utifrån barnböcker. Böckerna är placerade så att barnen själv kan komma åt dem. I förskolebiblioteket finns det ett stort utbud av böcker. På en sida finns det litteratur för de yngsta barnen och på den andra sidan finns litteratur för de äldre barnen. Böckerna är placerade på barnens nivå det vill säga att alla barnen kan komma åt böckerna på egen hand. I förskolebiblioteket finns det även böcker på andra språk. För de barn som har svårigheter med språk och kommunikationsutveckling finns det några böcker som är baserade på TAKK, det vill säga en metod som kompletterar kommunikation.

Förskolebiblioteket är en mötesplats för både barn och vuxna. I förskolebiblioteket finns det regler som är uppsatta på väggen. Föräldrarna har rätt till att låna böcker. De får ha böckerna hemma tre dagar. Där finns en lista som man skriver titeln, namn och datum när man har lånat de. Morrow & Gambrell (2006) betonar att ett väl organiserad förskolebibliotek har stor betydelse för att motivera barnen att utnyttja rummet för läsning. En inbjudande miljö lockar barnen till att läsa. Vi upplevde förskolebiblioteket som tilltalande och lockande plats för att barnen ska ha lugn och ro.

Chamber (2014) menar att alla läsare vet att platsen där vi läser påverkar hur vi läser. Därför är det viktigt att läsa med glädje, att vara koncentrerad och även utbytet av böcker har stor betydelse för läsningen. I förskolebibliotek har barnen tillsammans med vuxna möjligheter att läsa utan att bli störda av andra barn eller vuxna som befinner sig på förskolan. Detta skapar en lugn och behaglig atmosfär där barnen går in i bokens värld. Ju större utbud av böcker som finns i förskolebiblioteket desto mer valmöjligheter har barnen. Granberg (2009) tar upp att de böcker barnen har tillgång till ska vara anpassade till barnens utvecklingsnivå och mognad samt ha innehåll knutet till barnens intresse. I förskolebiblioteket finns det valmöjligheter för alla barn. Det finns böcker för de yngsta, äldsta, flerspråkiga och även för barn med språksvårigheter. Förskolebibliotek är en verksamhet som syftar till att öka barnens, föräldrarnas och förskolepersonalens medvetenhet om läsningens betydelse för barnens lärande och utveckling. Förskolebiblioteket ska vara en inbjudande plats där barnen oavsett kön, åldrar och kulturer möter litteratur.

I föregående kapitel utgick från tre olika underrubriker som vi kommer att fullfölja vidare i nästa del av arbetet. Där kommer vi utgå från förskolepersonalens perspektiv på förskolebibliotekets miljö, läsningens betydelse för barnens utveckling och lärande samt föräldrarnas medverkan i förskolebiblioteket.

5.3 Förskolepersonalens förhållningssätt kring förskolebibliotekets betydelse för förskolebarnen

Här kommer vi kort presentera intervjupersonernas erfarenheter samt yrkesbakgrund. Vi kommer att använda oss av fiktiva namn för att göra pedagogernas deltagande anonymt. Särskilt intressanta svar för vår studie kommer att presenteras med belysande citat.

- Anna arbetar i förskolan på avdelningen med barn i åldrarna 1-2. Hon är utbildad förskollärare och har 42 års yrkeserfarenhet.
- Petra arbetar i förskolan på avdelningen med barn i åldrarna 1-2. Hon är utbildad förskollärare och har 19 års yrkeserfarenhet.
- Malin arbetar i förskolan på avdelningen med uteprofil med barn i åldrarna 3-5. Hon är utbildad barnskötare och har 6 års yrkeserfarenhet.
- Frida arbetar i förskolan på avdelningen med barn i åldrarna 3-5. Hon är utbildad förskollärare och har 5 års yrkeserfarenhet.
- Emma arbetar i förskolan på avdelningen med barn i åldrarna 3-5. Hon är utbildad förskollärare och har 36 års yrkeserfarenhet.

Förskolebiblioteket skapades på denna förskola för cirka ett år sedan. I början låg fokuset endast på förskolan men detta har utvecklats då föräldrarna blivit inbjudna till att medverka i förskolebiblioteket för cirka tre månader sedan. Inledningsvis visade förskolechefen intresse för förskolebibliotek och då hjälpte drivaren till.

5.3.1 Förskolebibliotekets miljö

Förskolepersonalen beskriver hur de har tänkt på utformningen av rummet. De betonar att där måste finnas en soffa eller någon mjuk madrass, det finns rekvisita som förstärker ord och tolkar bokens innehåll för barnen. Ljuset kan inte vara för stark tvärtom den ska skapa en magisk atmosfär och framförallt ska böckerna finnas på barnens nivå.

Förskolepersonalen betonar att miljön har stor betydelse för läsutvecklingen. Frida förklarar att miljön i stor utsträckning påverkar barnens läslust. Frida uttrycker sig på följande sätt när hon beskriver förskolebibliotekets miljö:

Miljön ska vara inbjudande. Förskolebiblioteket ska vara ett lugnt och mysigt rum som lockar barnen till läsning. När man jämför förskolebiblioteket med avdelningen ser man stora skillnader på barnens koncentrationsförmåga.

Fridas uppfattningar om förskolebibliotekets miljö stämmer överens med Petras föreställningar kring miljön. Petra beskriver detta såhär:

Det är viktigt med miljö. Förskolebiblioteket är ett rum som stimulerar barnen i deras läsutveckling. Det ska vara mysigt, lockande och inbjudande, det ska skapa en känsla av att det inte är så vardagligt att befinna sig där utan att det är något utöver.

Malin som arbetar på avdelningen med uteprofil förklarar att det är uppskattat med förskolebibliotek. De flesta barn är intresserade av biblioteket, de vill gärna sitta där och ha en mysig stund med böcker i en lugn miljö. Malin reflekterar över miljöns betydelse för barnen på hennes avdelning:

Vi har en del böcker på avdelningen men vi tar även med oss böcker då vi cyklar iväg. På avdelningen har vi egentligen ingen anpassad miljö som gynnar läsningen/sagostunden på grund av en liten yta. Ute hittar man alltid en trevlig plats att sitta och läsa på.

Barnen på avdelningen med uteprofil har väldigt begränsad yta. De läser ute i naturen därför är förskolebiblioteket mer betydelsefullt för dessa barn. Det är en helt annan miljö det vill säga innemiljö som stimulerar barnens läslust. Enligt Malin är barnen väldigt nyfikna när de besöker förskolebiblioteket eftersom där finns ett stort utbud av böcker som lockar barnen att läsa. Förskolepersonalen utgår från perspektivet att rummet ska vara "en plats för alla", precis som Nova beskrev det i vår intervju. Även om de har böcker på respektive avdelningar tycker barnen om att gå till förskolebiblioteket och läsa. Enligt förskolepersonalen upplever barnen denna plats väldigt olika. Petra förklarar att för de yngre barnen är förskolebiblioteket ett magiskt rum. Hon berättar hur besöket på biblioteket ser ut en dag på förskolan:

Vi är där nere och biblioteket är där uppe så det är en hel resa att ta sig hit till biblioteket. Vi tar trappor eller åker hiss upp till över våningen sedan går vi den långa korridoren och när vi kommer in blir barnen helt utom sig, så många böcker, gosdjur. Barnen tar fram böcker från varje hylla. De läser

inte så noga, det är själva upplevelsen att komma dit. De springer runt, hoppar upp på soffan, sätter sig, det är alldeles för många intryck och upplevelser för de yngre barnen därför sker inte läsandet riktigt där.

För de yngsta barnen är förskolebiblioteket en spännande upplevelse, själva läsandet sker inte riktig där eftersom det finns för många intryck som barnen upplever under denna stund. Emma har ett annat perspektiv på läsandet. Hon diskuterar hur de äldre barnen använder sig av förskolebiblioteket:

De stora barnen upplever förskolebiblioteket på ett annat sätt än de yngre barnen. De förstår mer än de yngre, det är inte lika stark intryck när de besöker förskolebiblioteket eftersom de har varit på stadsbiblioteket förut. Våra barn går dit mer för läsandets skull medan för yngre barn är det mer en upplevelse.

Petra nämnde också att de äldre barnen använder förskolebiblioteket mer för läsandets skull än för själva upplevelsen. De har mer bokerfarenhet vilket leder till att de är mer medvetna om bokens innehåll och kan återberätta böcker som de tidigare hört. De sitter tillsammans och samtalar kring illustrationerna i böckerna.

Vårt empiriska material bekräftar att läsmiljö är en viktig aspekt i barnens möte med litteratur. Empirin som vi kommer att utveckla i nästa del bekräftar att förskolebiblioteket är en mötesplats för barnen där de har möjligheter att samspela med varandra. Utifrån det sociokulturella perspektivet är interaktion mellan människor grunden för lärandet. Barton (2007) beskriver läsningen som en social aktivitet eftersom det är något som barnen gör på egen hand eller tillsammans med andra. Anna bekräftar Bartons teori då hon förklarar att barnen kommer med boken under armen och vill att man ska läsa för dem både i förskolebiblioteket och på avdelningen. Förskolebiblioteket har påverkat barnen eftersom barnen tar med sig böcker även till avdelningen och vill fortsätta läsningen. Barnen själv söker sig till en vuxen eller ett barn. När barnet tillsammans med en vuxen sätter sig och läser blir resterande barn nyfikna och vill delta.

Empirin visar att det är viktigt att ha en inbjudande miljö som stimulerar barnens läslust. Miljön som är utformad på ett lockande och inspirerande sätt leder till att barnen känner sig trygga och vill befinna sig tillsammans med andra barn eller vuxna i förskolebiblioteket. En inbjudande plats ger barnen bättre möjligheter till interaktion. Det anknyter vi till Morrow och Grambell (2005) forskning om miljöns betydelse för barns utveckling och lärande. Morrow & Grambell (2005) betonar vikten av miljöns betydelse för att locka barnen till läsning på förskolan. Forskarna hävdar att en väl

organiserad plats det vill säga förskolebiblioteket ökar barnens intresse kring literacyaktiviteter. De tar upp att om platsen inte är inbjudande till läsning då vill inte barnen delta i aktiviteter som sker i rummet då vill de göra något annat istället för att läsa. Malins avdelning är inte inbjudande till läsning därför är det betydelsefullt att förskolebiblioteket finns på förskolan. Dessa barn visar särskilt stor intresse för literacyaktiviteter på förskolebiblioteket eftersom de upplever även själva rummet. Det är en literacy upplevelse som sker inne på förskolan. Detta är ovanligt med tanke på att deras verksamhet sker utomhus varje dag.

Förskolebiblioteket ska vara en inbjudande plats för alla barn oavsett ålder eller verksamhetsprofil (ute eller inne). De yngre och äldre barnen upplever förskolebiblioteket på olika sätt som vi tidigare har beskrivit. Rummet ska vara anpassad för alla barn utifrån deras behov och intressen det vill säga att rummet ska stimulera och uppmuntra barnen i deras läsutveckling. Förskolepersonalen upplever att barnen visar intresse för att medverka i literacyhändelser speciellt i förskolebiblioteket där utbudet av böcker är stort.

Förskolepersonalen använder förskolebiblioteket som en plats där barnen möter böcker på olika sätt. För de yngre barnen är besök på förskolebiblioteket en upplevelse själva läsandet sker inte där men lådan med böckerna står alltid framme på golvet och barnen kan själva eller tillsammans med andra titta på böckerna. De äldre barnen upplever förskolebiblioteket på ett annat sätt eftersom de har mer erfarenheter med böcker. Skillnaden mellan de äldre och de yngre barnen är att de äldre går till förskolebiblioteket för läsandets skull medan de yngre barnen får gå dit och se det som en upplevelse samt som en plats där de har möjligheter att byta ut böcker.

Förskolepersonalen använder förskolebiblioteket som en mötesplats för barnen där de har möjligheter att samspela med varandra i läsaktiviteter för att främja deras lärande. Interaktion mellan barn eller mellan barn och vuxna är i det sociokulturella perspektivet grunden för lärandet. Denna interaktion enligt Vygotskijs (1978) teori sker genom kommunikation. Språket har en viktig roll för människor för att utveckla tankeprocessen, detta förekommer i samspel med omgivningen. Vygotskij (1978) betonar att människors tänkande och kunskaper kunde förstås eller undersökas genom att utforska språk och handlingar i förhållande till det kulturella och sociala resurser som människor använder när de samspelar med varandra.

5.3.2 Läsningens betydelse

Förskolepersonalen betonar att man ska inspirera och engagera barnen till läsning eftersom böcker är nyckeln till språket. Litteraturläsning i förskolebiblioteket är en aktivitet som är till för alla barn oavsett ålder, behov och bakgrund. Alla barn ska ha samma möjligheter att använda sig av förskolebiblioteket. Förskolepersonalen framhåller att läsning är något som tillfredsställer barnens utveckling och lärande. Anna som arbetar med barn i åldrarna 1-2 påpekar att:

När man läser lär man sig språket, då utvecklar man sitt ordförråd, fantasi samt får ny kunskap. Det är något man ska tänka på att bilderna i böckerna ger barnen olika upplevelser. Ibland kan samtal kring bilderna få barnen att gå in i sin fantasivärld eller hjälpa barnen att uppfatta sin omvärld.

Annas uppfattningar kring läsandet bekräftas av Petra som också arbetar med barn i åldrarna 1-2 beskriver läsningens betydelse för barnens utveckling och lärande. Hon uttrycker sig på följande sätt:

Barnen tar initiativ och kommer med böcker, vi läser och tittar på bilderna och ibland samtalar vi endast kring någon bild för att vissa böcker är svåra och barnen förstår inte. Det kan hända att barnen går ifrån. Böcker ska vara realistiska eftersom barnen inte förstår det abstrakta. Det måste finnas något som barnen kan relatera till sin vardag. Det är betydelsefullt med konkreta böcker som bekräftar barnen. Bilderböcker är väldigt uppskattade.

Eftersom förskolan har många flerspråkiga barn, så har utbudet av böcker stor betydelse för barnen. Bilderböcker är väldigt uppskattade speciellt för de flerspråkiga barnen. Förskolepersonalen var eniga om hur man kan arbeta för att stimulera de flerspråkiga barnen utifrån både intressen och behov. Emma som arbetar med barn i åldrarna 3-5 betonar att:

Vi har en stor del av flerspråkiga barn på avdelningen. Vi har pratat om att vi kanske ska ordna språkgrupper, att pedagoger som också är flerspråkiga ska samla in en liten barngrupp i förskolebiblioteket för att läsa på det språket som barnen har. Vi ska försöka tillföra det som en rutin, som en aktivitet. Språket blir vid dessa tillfällen varierande och barnen får utveckla sitt lärande.

Språkgrupper kan användas för att väcka barnens intresse kring litteraturläsning. Att läsa i en liten grupp med en pedagog som läser på barnens modersmål hjälper barnen att få förståelse för läsning. Även Nova har berättat att flerspråkighet har funnits i åtanke redan från början av läsprojektet men det har vuxit sig större och starkare under

projektet. Förskolepersonalen påpekar att rutiner är något som gynnar barnen gällande läsning. Om man använder läsning som en rutin blir barnen inbjudna i läsaktiviteter. Frida som arbetar med barn i åldrarna 3-5 hävdar att:

Jag vill ha läsning som en rutin i verksamheten för att det underlättar arbetet då barnen inte vill delta i läsaktiviteter. Om man har den som en rutin då kan man skapa en läskultur bland barnen. Barnen lekar olika lekar men de föredrar inte att läsa. I böckerna finns språket och en massa ord som inte finns i under barnens fria lek. Rutiner hjälper oss att fånga barnen i läsning.

Man vill att barnen ska få upp intresset för litteratur eftersom numera tar andra aktiviteter plats i verksamheten detta leder till att barnen glömmer bort böcker. Emma beskriver sina upplevelser av barnens intressen kring läsning: ” Jag har en känsla att man lånar mycket filmer istället för att låna böcker”. Detta bekräftar även Anna som betonar att många barn idag sitter med Ipad eller tittar på tv. Petra är enig om att det inte är så lätt att locka barnen till böcker eftersom barnen är mer intresserade av Ipad. Forskning visar att litteraturläsningen på förskolan har blivit ett undantag.

Damber, Nilsson & Ohlsson (2013) betonar att idag får läsningen lämna plats åt andra aktiviteter. Utifrån vårt empiriska material vill vi få fram att rutinläsning är en återkommande aktivitet på förskolan. Intervjupersonerna betonar att rutinläsning är något som de vill skapa i verksamheten varje dag på samma plats och samma tid. Detta beskriver Granberg (2009) i sin forskning, hon tar upp att läsning bör vara en regelbunden aktivitet i den dagliga verksamheten. Kontinuitet och trygghet skapas genom att samla barnen vid samma tid på samma plats varje dag.

Förskolepersonalen tycker att rutiner är viktiga eftersom de skapar läskultur hos barnen. Intervjupersonerna anser att barnen inte är vana att läsa därför är litteraturläsning på förskolan ett betydelsefullt tillfälle för att stödja deras lärande. Damber, Nilsson & Ohlsson (2013) framhåller att rutiner kring läsningen är givande för barnen då man läser för barnen i ett lugnt rum och gärna på samma plats. Var man genomför lässtunden kan också påverka uppmärksamheten bland barnen. Barnen blir vana vid hur det går till vid läsningstunderna på förskolan genom rutiner. Det är oklart om förskolepersonalens förhållningssätt till rutiner kring läsaktiviteter som förekommer i förskolan. De förklarar att de har rutiner i verksamheten men samtidigt betonar de att de *vill* ha läsning som en rutin. Trots allt anser de att rutiner skapar läskultur bland barnen. Det är inte en aktivitet som man använder för att skapa en lugn atmosfär utan att det är en lärandeaktivitet.

Pedagogerna anser att läsning på förskolan stödjer först och främst barns språkutveckling. De har diskuterat att skapa språkgrupper där barnen får möjligheter att utveckla även sitt modersmål, då det finns pedagoger som pratar samma språk som barnen. Det är betydelsefullt att satsa på läsning och uppmuntra barnen att läsa både på svenska och på sitt modersmål. Pedagogerna anser att språket är grunden för lärandet och därför vill de stimulera barnens läslust. Pedagogerna vill skapa bästa möjliga för språkutveckling för alla barnen. Pedagogernas synpunkter kring läsning stämmer bra överens med Edwards (2008) forskning. Forskaren tar upp att om det finns barn med annat modersmål än svenska eller bristande språkförståelse av andra skäl, koncentrationssvårigheter eller att barnen inte är vana vid böcker då får förskolan skapa bättre möjligheter att bjuda in barnen till läsning. Förskolepersonalen betonar att de har en viktig roll i barnens läsupplevelser. Vuxna är en förebild för barnen i möte med böcker eftersom barnen imiterar de vuxna när de upplever hur läsandet sker.

På förskolan är det vanligt att barn deltar i literacyaktiviteter tillsammans med andra vuxna samt barn. Den läsaktiviteten kallar Chamber (2014) för social aktivitet. Forskaren betonar att samtala om böcker är en värdefull aktivitet som hjälper barnen att dela med oss av läsupplevelser. Att samtala om böckers innehåll eller bilderna i boken tillsammans med barnen är också den bästa övning för att kunna utveckla sitt språk. När pedagogerna hjälper barnen att samtala kring det de har läst hjälper de barnen att kunna uttrycka sig om annat i livet. Nova framhåller att förskolepersonalen bör ”läsa *med* barnen istället *för* barnen” eftersom vuxna behöver ge barnen tid för samtal kring det lästa och framförallt läsa med inlevelse.

Edwards (2008) hävdar att genom gemensamma planerade läsaktiviteter får barnen tillfällen att umgås med böcker ensam, tillsammans med en vuxen eller tillsammans med andra barn. För förskolepersonalen är det väldigt uppskattat att ha lässtund som en efterlängtd daglig aktivitet som är givande och lustfyllt för både barngrupp och pedagoger. ”Läser man tillsammans är man en del i en gemenskap, eftersom ingenting skapar så starka band mellan människor som en gemensam upplevelse” (Chamber, 2014 s. 71). Förskolepersonalen betonar att när de läser tillsammans med barnen ger de barnen tid för samtal kring böcker. Innan de börjar läsa diskuterar de framsidan av boken för att väcka barnens intresse och nyfikenhet om bokens innehåll. Barnen får ställa frågor i samband med läsningen. Alla barnen deltar aktivt och tittar på illustrationerna i böckerna. Förskolepersonalen använder sig av rekvisita för att förstärka barnens förståelse och uppfattningar till det lästa. Tanken med detta är att även

de flerspråkiga och de barnen med språkliga behov ska ha möjligheter att bearbeta bokens innehåll tillsammans med andra. De betonar att de läser med inlevelse för att främja barnens läslust.

5.3.3 Föräldrarnas medverkan i förskolebiblioteket

Förskolepersonalen framhåller att förskolan är ett komplement till hemmet. De beskriver hur viktigt det är att ha en bra dialog med föräldrar eftersom då kan man både inspirera och uppmuntra både föräldrar och barn till att läsa. Emma hävdar att:

Vi har informerat föräldrarna att de är välkomna till vårt förskolebibliotek. Några föräldrar tycker att det är bekvämt och mysigt att avsluta dagen genom att gå in där och sätta sig och läsa en bok. Föräldrarna har möjligheter att låna böcker hem för att läsa. Vi har satt upp en lista där man ska skriva upp sitt namn, vilken bok man lånar och datumet. Där står även regler om hur det ska gå till i förskolebiblioteket.

Förskolepersonalen beskriver dock att det är för få föräldrar som använt sig av förskolebiblioteket eller lånat hem böcker. Detta har diskuterats på förskolan och Anna förklarar att:

Vi kan inte tvinga föräldrarna att läsa men vi kan erbjuda barnen mycket böcker och mycket läsning här på förskolan. Inspirera föräldrarna att börja läsa. Att man tar upp det på något föräldramöte eller diskuterar det under utvecklingssamtal för att förklara hur viktigt det är att läsa för sina barn.

Petra förstärker det som Anna beskriver om föräldrarna. Petra beskriver sina funderingar på följande sätt:

Det är för få föräldrar som besöker förskolebiblioteket tillsammans med sina barn. Vi har därför funderat på att skriva större lappar med information, samt sätta upp pilar på väggen som leder föräldrarna till förskolebiblioteket. Föräldrarna har fått låna böcker någon månad sen så det har inte pågått länge men något måste vi göra för att få fram informationen samt budskapet.

De föräldrar som har besökt förskolebiblioteket tycker att det är ett trevligt sätt att avsluta dagen på förskolan genom att sitta ner och läsa en saga innan de går hem med sina barn. Förskolepersonalen ser fram emot fler besök av föräldrar samt ett gott samarbete med dem. Malin och Frida återkopplar till deras yrkesprofession där de beskriver att deras uppgift är att främja barnens läsförmåga samt motivera föräldrar till att läsa för sina barn.

Förskolepersonalen och Nova betonar att det står tydligt i läroplanen att barnen ska utveckla sitt språk på förskolan. Tanken med att engagera föräldrarna har dykt upp senare i läsprojektet som är ganska nytt. Nova förklarar att fokusen låg endast på förskolan men under processens gång utvecklades tankarna och förskolepersonalen har bjudit in föräldrarna till samarbetet med förskolebiblioteket för att de vill involvera föräldrarna i barnens literacyupplevelser. I en stimulerande miljö får föräldrarna möjligheter att läsa tillsammans med sina barn. Edwards (2008) betonar att förskolans uppgift är att inspirera föräldrarna att läsa med barnen hemma. Genom att synliggöra för föräldrarna litteraturvalet som finns blir föräldrarna införstådda med förskolans litterära fokus. Om förskolepersonalen gör föräldrarna medvetna om att litteraturläsning är betydelsefullt för barnen då får föräldrarna mer förståelse för litteraturen.

Enligt Jennfors & Jönsson (2010) utvecklar barnen sin kunskap om läsande och skrivande tillsammans med andra människor både vuxna och barn. Det bekräftar även Fast (2011) som förklarar att barn kommer till förskolan med olika erfarenheter och intressen av läsande och skrivande hemifrån. Redan hemma får barn sitt första möte med literacy genom observation och kommunikation (Fast, 2011). Pedagoger anser att när barnen får höra en saga hemma återkopplar barnen detta till förskolans verksamhet där de återberättar sagan till de andra barnen. Barnen skapar läskulturer genom att samspela med varandra. Enligt Barton (2007) ses literacy som en social aktivitet eftersom det är något som människor gör på egen hand eller tillsammans med andra. Detta bekräftar även Vygotskij (1978) om att interaktion mellan människor sker genom kommunikation. Under läsaktiviteter får barnen flera möjligheter att samtala med varandra, samspelet är ett viktigt underlag för barnens framtida utveckling.

Förskolans uppgift är att erbjuda barnen olika möjligheter för att utforska skriftspråket genom att ta tillvara barnens nyfikenhet och barnens egna erfarenheter. Föräldrarna har en viktig roll i barnens literacyutveckling eftersom om föräldrarna erbjuder barnen det första mötet med språk och litteratur får förskolepersonalen fortsätta lärandeprocessen utifrån barnens egna erfarenheter.

6. Slutsats och diskussion

I detta kapitel kommer vi att presentera studiens resultat i förhållande till våra framtida yrkesroll som förskollärare. Vi kommer dra slutsatser samt diskutera utifrån vår studie. Kapitlet är strukturerat efter följande huvudrubriker: resultatdiskussion, metoddiskussion och förslag till vidare forskning.

6.1. Resultatdiskussion

Utifrån ett sociokulturellt perspektiv och utifrån vårt empiriska material är läsning på förskolan en utmanande aktivitet för alla behöriga det vill säga barn, föräldrar och förskolepersonalen. Förskolepersonalen är positiva till förskolebiblioteket men det är en utmanande aktivitet eftersom det kräver engagemang och träning av alla behöriga men övning ger färdighet och barnen blir förhoppningsvis goda läsare i framtiden.

Vilken betydelse har förskolebiblioteket för barnens utveckling och lärande?

Förskolebiblioteket är en plats som är avsedd för litteratur, där barnen har möjligheter att samspela och koncentrera sig i en lugnare miljö. Miljön har en stor påverkan på barnens utveckling och lärande. Rummet ska vara anpassat för alla barnen utifrån deras behov och intressen för att stimulera och uppmuntra barnen i deras läsutveckling. Förskolepersonalen upplever att barnen visar intresse för medverka i literacyaktiviteter som förekommer i förskolebiblioteket eftersom den inbjudande platsen främjar barnens läslust och deras intresse kring böcker.

Boken "Bilderbokens mångfald och möjligheter" av Agneta Edwards (2008) är en bok som ger pedagoger förslag på hur man ska arbeta i förskolan med litteratur för att stimulera barnens läsutveckling. Edwards (2008) betonar att positiva effekter av läsning förekommer i samband med medvetenhet kring sitt arbetssätt med litteraturval, presentation av litteratur och valet av platsen där läsningen äger rum. Forskaren tycker att läsmiljön har en stor påverkan på barnens utveckling och lärande. Detta vill vi ta med oss vidare till förskolan då vi vill öka barnens, föräldrarnas och resterande förskolepersonalens medvetenhet kring litteraturens betydelse för barnens utveckling och lärande. Vi kan öka medvetenhet genom att göra böckerna tillgängliga för alla både barn och vuxna. Även om förskolan inte har möjligheter att skapa ett förskolebibliotek

ska man försöka skapa en stimulerande läshörna där böckerna finns på barnens nivå. Barnen får möjligheter att sitta och läsa i en lugn miljö där man inte störs av andra syn och hörselintryck. Vår uppgift är att stimulera barnens läsutveckling som leder till att skapa en gemensam läskultur.

Hur arbetar förskolepersonalen med litteraturläsning på förskolan?

Syftet med förskolebiblioteket är att öka medvetenhet hos barn, pedagoger och föräldrar om läsningens betydelse. Det är viktigt att läsa med inlevelse, att läsa *med* barn istället *för* barn och att ge barnen tid för samtal kring det lästa. Forskning visar att samtal om böckers innehåll är en värdefull aktivitet eftersom den skapar läsgemenskap mellan barn och vuxna. När barnen får möjligheter att samtala om det lästa underlättar det för barnen att uttrycka sina tankar och få svar på frågor de har (Axelsson & Jönsson, 2009). Litteraturläsning på förskolan stödjer barnen i deras språkutveckling men det är även en social aktivitet som gynnar barnen i deras sociala utveckling eftersom under lästunden får barnen möjligheter att samspela med varandra både barn och vuxna.

Förskolepersonalen anser att språket är grunden för lärandet därför vill de stimulera barnens läslust genom att skapa goda förutsättningar för att bjuda in barnen till läsning. Man kan utföra det genom att erbjuda barnen ett stort utbud av litteratur bland annat böcker på olika språk eller anpassa böcker utifrån barnens behov och intresse.

Förskolepersonalen anser att rutiner kring läsning är viktiga för att barnen ska bli vana vid läsning samt böcker. Damber, Nilsson & Ohlsson (2013) hävdar att rutiner kring läsning är givande för att barnen ska bli vana vid hur det fungerar under literacyaktiviteter på förskolan. Detta vill vi ta med oss vidare till förskolan eftersom vi anser att rutiner kring läsning kan skapa läskultur hos barnen. Rutiner kan misstolkas och användas på fel sätt man kan lätt använda de för att lugna ner barngruppen istället för att det ska vara en lärandeaktivitet. Vi tycker att rutinläsning är en viktig aktivitet speciellt när barnen inte har erfarenheter hemifrån. Det bästa är att ha lässtund som en återkommande aktivitet som äger rum vid en speciell tidpunkt eller en speciell plats. Vi vill läsa med inlevelse och stort engagemang läsa tillsammans med barnen istället för barnen.

Hur involverar förskolepersonalen föräldrarna i förskolebiblioteket?

Barnen kommer till förskolan med olika erfarenheter och intressen av läsandet. För att stödja barnen i sin utveckling ska man ha ett fungerande samarbete med barnets

föräldrar. Genom att medverka i förskolebiblioteket blir föräldrarna mer medvetna om läsningens betydelse för barnens utveckling och lärande. Förskolepersonalen involverar föräldrarna genom att informera om att förskolebiblioteket finns och föräldrarna har rätt till att låna böcker eller sitta och läsa för sina barn på förskolan. Förskolepersonalen har under föräldramöte förklarat hur viktigt det är att läsa med barnen och att förskolebiblioteket är tillgängligt och de är välkomna dit. Förskolepersonalen har gjort informationslappar och hängt dem vid varje ingång. Vi anser dock att lapparna var lite gömda och när vi diskuterade detta med förskolepersonalen väckte det tankar hos dem. De förmedlar att de måste göra något mer för att involvera föräldrarna i förskolebiblioteket.

Förskolan är ett komplement till hemmet eftersom pedagoger ska bemöta barnen där de befinner sig i sin utveckling. Enligt Edwards (2008) är förskolans uppgift att uppmuntra föräldrarna att läsa med barnen hemma eftersom föräldrarna ska vara medvetna om att litteraturläsning och samtal med kring böckerna är betydelsefulla för barnens utveckling och lärande. Detta vill vi ta med oss vidare till förskolan att ha ett gott samarbete med barnens föräldrar. Att göra föräldrarna medvetna om hur viktig läsningen är för barnen. Det vi ser som en viktig aspekt är att ha en bra dialog med föräldrarna där man kan diskutera barnens välbefinnande.

Vi anser att förskolebiblioteket är en plats för alla barn och vi är därför väldigt positiva till det. Förskolepersonalen betraktar också att förskolebiblioteket är en tilltalande plats. Efter intervjuerna som vi genomfört har det framkommit positiva tankar kring förskolebiblioteket. Detta kan bero på att förskolebiblioteket är så pass nytt och därför vill förskolepersonalen inte resonera negativt.

Vi anser att förskolebiblioteket behövs på förskolan för att stimulera språket. Vi tycker att en sådan miljö har en stor påverkan på barnen, eftersom det är en plats som lyfter bokens betydelse. Förskolebiblioteket är en miljö som hjälper barnen att främja sitt läsande. Men vi upplever deras verksamhet som styrd och planerad och vi känner att barnen inte har stort inflytande i förskolebiblioteket utan det är förskolepersonalens initiativ som står i fokus.

Tidigare forskning presenterar att läsmiljö utmanar och lockar barnen till läsaktiviteter där barnen får möjligheter att lyssna och koncentrera sig. Vårt resultat visar att det inte bara är platsen som påverkar barnens läslust. Även om förskolan skapar den bästa miljön för att främja barnens läsande är det inte tillräckligt. Barnen behöver i

sin läsutveckling engagerade förskolepersonal som uppmuntrar barnen till läsning samt förskolepersonal som tycker om att läsa och läser med inlevelse. Barnen behöver även föräldrarnas stöd för att utvecklas ständigt i sin läsutveckling.

Det är betydelsefullt att förskolepersonalen samt föräldrarna samtalar med barnen kring deras tankar och funderingar, att de lyssnar på barnen och tar de på allvar eftersom genom meningsfulla literacyaktiviteter blir barnen vana med litteratur. De vuxna bör skapa möjligheter för barnen att samspele med varandra och med vuxna för att utveckla deras språkförmåga. Men det är inte bara språket som är i centrum under läsaktiviteter. I samspelet utvecklas även sociala förmågor som lär barnen hur man respekterar andra barn och vuxna och hur viktigt det är att lyssna på varandra och inte störa omgivningen under deras aktiviteter.

I tidigare forskning beskrivs de att läsningen sjunker idag därför är det viktigt att börja läsa tidigt för barnen eftersom barnen får goda förutsättningar för att öka sin motivation till läsutveckling. Läsningen får idag lämna plats åt andra aktiviteter eftersom det har förekommit ökat krav på dokumentation och uppföljning, större barngrupper samt färre personal. Tanken med förskolebiblioteket är att läsningen ska öka genom att skapa bättre möjligheter till läsning och att läsa tillsammans *med* barnen istället *för* barn. Samverkan mellan förskolepersonalen, föräldrarna och förskolebiblioteket utvecklar gemensamma mål med läsning.

6.2 Metoddiskussion

Vi valde att använda oss av en kvalitativ studie där vi observerade förskolebiblioteket, intervjuade förskolepersonal samt drivaren av läsprojektet. Vi utförde vår studie på en mångkulturell förskola. Vår undersökningsmetod var väldigt tillämpad för vår studie på grund av tidsramen. Vi använde oss av intervjuer eftersom vi ansåg att det var viktigt med den personliga kontakten för att få ett bredare svar. Under samtal med förskolepersonalen dök det upp frågor som hjälpte oss att få större överblick på deras förhållningssätt på litteraturläsning.

Vår undersökning utgår ifrån förskolepersonalens och drivarens perspektiv därför anser vi att den kvalitativa metoden är mest användbar för att få fram resultat. Vi är medvetna om att de svaren som vi har fått fram kan ha varit svar som förskolepersonalen tänkt att vi vill få fram. Detta kan påverka tillförlitligheten och sanningshalten i vår studie. Något som kan påverka vår studies resultat ytterligare är att

förskolebiblioteket på den förskolan är nytt, det är en process som påbörjats och ständigt utvecklas. Samarbetet mellan hem och förskolebiblioteket är ännu nyare eftersom föräldrarna har fått låna böcker samt befinna sig i förskolebiblioteket sedan en månad. Detta kan påverka vårt resultat eftersom förskolepersonalen samt föräldrarna inte är vana vid förskolebiblioteket. Trots allt är vi nöjda med vårt val av metod eftersom materialet som vi har samlat in har gett oss svar på vårt övergripande syfte med studien.

6.3 Förslag till vidare forskning

I denna studie utgick vi ifrån förskolepersonalens perspektiv och drivarens medverkan. Trots det finns det andra perspektiv som man kan analysera såsom barnens perspektiv kring förskolebiblioteket samt föräldrarnas perspektiv för att se det från flera perspektiv. Vad tycker barnen och deras föräldrar om att läsa, vad tycker de om förskolebiblioteket, på vilket sätt använder de sig av rummet, vilken inflytande och påverkan har barnen samt föräldrarna på läsningen som sker i förskolebiblioteket. Man kan även utföra några observationer på läsningen som äger rum i förskolebiblioteket för att titta lite närmare på hur barnen samspelar med varandra samt med vuxna i samband med läsaktiviteter.

Referenser

- Alvehus, Johan (2013). *Skriva uppsats med kvalitativ metod*. En handbok. Stockholm: Liber
- Axelsson, Monica & Jönsson, Karin (2009). *Bygga broar och öppna dörrar: att läsa, skriva och samtala om texter i förskola och skola*. 1. uppl. Stockholm: Liber
- Barton, David (2007). *Literacy: an introduction to the ecology of written language*. 2. ed. Malden, MA: Blackwell
- Barnbarometern 2002/2003: 3-8 åringars kultur och medievanor*. Stockholm: Mediemätning i Skandinavien, 2003
- Blomberg, Malin (1988). *Världens bästa lekmaterial – att arbeta med litteratur i förskolan*. Stockholm: Liber
- Chambers, Aidan (2014). *Böcker inom och omkring oss*. [Ny utg.] Stockholm: Gilla böcker
- Damber, Ulla, Nilsson, Jan & Ohlsson, Camilla (2013). *Litteraturläsning i förskolan*. 1. uppl. Lund: Studentlitteratur
- Dominković, Kerstin, Eriksson, Yvonne & Fellenius, Kerstin (2006). *Läsa högt för barn*. Lund: Studentlitteratur
- Edwards, Agneta (2008). *Bilderbokens mångfald och möjligheter*. 1. utg. Stockholm: Natur & Kultur
- Fast, Carina (2001). *Berätta!: inspiration och teknik*. Stockholm: Natur och Kultur
- Fast, Carina (2011) *Att läsa och skriva i förskolan*. Lund: Studentlitteratur
- Forskningsetiska principer inom humanistisk-samhällsvetenskaplig forskning* (2002). Stockholm: Vetenskapsrådet Tillgänglig på Internet: (2016.04.26)
http://www.gu.se/digitalAssets/1268/1268494_forskningsetiska_principer_2002.pdf
- Fox, Mem (2003). *Läsa högt: en bok om högläsningens förtrollande verkan*. 1. uppl. Ystad: Kabusa böcker
- Granberg, Ann (2009). *Småbarns sagostund* (3:a uppl.). Stockholm: Liber

- Jennfors, Elisabeth & Jönsson, Karin (2010). *Tidiga möten med skrift. I: Riddersporre, Bim & Persson, Sven (red.) Utbildningsvetenskap för förskolan*. Stockholm: Natur och Kultur
- Johannessen, Asbjørn & Tuft, Per Arne (2003). *Introduktion till samhällsvetenskaplig metod*. 1. uppl. Malmö: Liber
- Larsen, Ann Kristin (2009). *Metod helt enkelt: en introduktion till samhällsvetenskaplig metod*. 1. uppl. Malmö: Gleerup
- Liberg, Caroline (2006). *Hur barn lära sig läsa och skriva*. Lund: Studentlitteratur
- Mandel Morrow, Lesley & Gambrell, Linda B (2005). *Using Children's Literature in Preschool – Comprehending and Enjoying Books* (3:e uppl.). USA: International Reading Association
- Skolverket (2010). *Läroplan för förskolan Lpfö 98*. [Ny, rev. utg.] (2010). Stockholm: Skolverket. Tillgänglig på Internet: <http://www.skolverket.se/publikationer?id=2442>
- Skolverket (2013). *PISA 2012 - 15-åringars kunskaper i matematik, läsförståelse och naturvetenskap*. <http://www.skolverket.se/publikationer?id=3126> (2016. 04.11)
- Skolverket (2016). *Hur kan förskolan bidra till barns språkutveckling?* Tillgänglig på Internet: <http://www.skolverket.se/skolutveckling/forskning/amnen-omraden/spraklig-kompetens/tema-las-och-skrivinlarning/hur-kan-forskolan-bidra-till-barns-sprakutveckling-1.157367> (2016.04.11)
- Strandberg, Leif (2006). *Vygotskij i praktiken: bland plugghästar och fusklappar*. Stockholm: Norstedts akademiska förlag
- Svensson, Ann-Katrin (2009). *Högläsning i förskola och förskoleklass – hur vanligt är det?* <https://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:883831/FULLTEXT01.pdf> (2016.04.06)
- Säljö, Roger (2014). *Lärande i praktiken: ett sociokulturellt perspektiv*. 3. uppl. Lund: Studentlitteratur
- Säljö, Roger (2005). *Lärande och kulturella redskap: om lärprocesser och det kollektiva minnet*. Stockholm: Norstedts akademiska förlag
- Vygotskij, Lev Semenovič (1978). *Mind in society: the development of higher psychological processes*. Cambridge, Mass., Harvard

Bilaga 1

Hej!

Vi är två studenter som heter Marta Liziniewicz och Gentiana Hajzeri som läser på förskolläraryrket i Malmö Högskola. Vi är inne i vårt 6e termin och nu ska vi skriva vårt examensarbete.

På vårt examensarbete har vi valt att fokusera på förskolebibliotekets betydelse för barnens utveckling och lärande.

Vi vill få reda på hur pedagoger arbetar med litteratur och läsning i förskola, där det finns eget bibliotek till hands. Vi skulle vilja Intervjua sex pedagoger på er förskola.

Vi undrar om ni har möjlighet att kunna delta i vår studie genom att ställa upp på en intervju? Om det är okej med dig så kommer vi att spela in ljud under intervju så att vi lättare får med allt som tagits upp. Deltagandet i vår studie är frivilligt och ni kan avbryta er medverkan när som helst utan att ange någon orsak.

Namn eller förskola kommer inte att benämnas i vår studie. Om ni önskar kan ni ta del av vårt arbete när vi är färdiga.

Vi ser fram emot ett trevligt samarbete med er!

Med vänliga hälsningar

Marta Liziniewicz & Gentiana Hajzeri

Bilaga 2

Intervjufrågor till drivaren av läsprojektet

Bakgrundsfrågor

Kön?

Utbildning?

Arbetslivserfarenheter?

Förskolebibliotek

Var fick ni idén ifrån?

Vilket syfte hade ni med förskolebibliotek?

Hur påbörjades processen?

Hur tänkte ni kring rummet som skulle skapas?

Hur tänkte ni kring valen av förskolorna som skulle ha förskolebibliotek varför just de förskolorna?

Har förskolorna fått några hänvisningar om hur de ska arbeta med litteratur och läsning i förskolan?

Har ni sett några förändringar sedan projektet inleddes? Några effekter?

När ni skapat läsprojektet har ni tänkt något kring barn med svenska som andraspråk?

Funderade ni något kring samarbetet mellan hemmet och förskolan då ni skapade projektet?

Hur tänkte ni kring likvärdighet?

Hur har ni tänkt gå vidare?

Bilaga 3

Intervjufrågor till förskolepersonal

Bakgrundsfrågor

Kön?   Yrke?   Hur länge har du arbetat på förskola?

Förskolebibliotekets miljö

Hur uppmuntrar förskolebibliotek barnen att läsa?

Har ni böcker på respektive avdelningar?

Hur tänker du kring miljön och hur den påverkar läsningen?

Barns inflytande/ Flerspråkighet

Hur upplever du barns intresse kring förskolebibliotek?

Vilka möjligheter finns för barnen att ta egna initiativ till läsning?

Hur väljer ni ut litteratur och finns det någon typ av litteratur som ni föredrar?

På vilket sätt har flerspråkiga barn möjligheter att använda litteratur från förskolebibliotek?

Pedagogens roll

Vilket syfte har ni med förskolebiblioteket?

Hur planerar ni aktiviteter i förskolebiblioteket?

Hur ofta besöker ni förskolebibliotek?

Vilka läsaktiviteter förekommer i er verksamhet?

Hur gör ni för att stimulera barnen i deras läsutveckling och varför har ni valt detta arbetssätt?

Upplever ni några förändringar på barnen/föräldrar sedan förskolebiblioteket startades?

Samarbete hem och förskola

Vad anser du är din yrkesroll respektive hemmets uppgift i arbetet med att utveckla barns läslust?

Hur upplever ni föräldrarnas engagemang sedan förskolebiblioteket startade på förskolan?